

Textus: „Boldogok a tiszta szívűek, mert ők meglátják Istent.” Mt 5, 8

Kedves Testvérek!

Annyira jó tisztának lenni! Fizikailag, egy fárasztó és terhelő nap után egy jó fürdőt venni, fizikailag megtisztulni. Elvégezni a rég halogatott nagytakarítást, s másnap belépni a lakásba és mélyen magunkba szívni a tisztaság illatát: bárcsak minden nap ez várna minket otthon! Megtisztulni lelkileg is, elengedni terhet, bűntudatot, szégyent, mocskot, szennyet és könnyűnek lenni, tisztának és átlátszónak. De a valóság árnyaltabb és inkább küzdünk azzal, hogy el ne borítson bennünket a mindenféle kosz, ránk és környezetünkre rakódott szennyeződés. Küzdünk, aztán sodródunk és beletörődünk. Próbálunk lazulni, de azért ez nem annyira könnyű. Mert van, aki a kényszerességig próbálja és tartja fent az állapotot, amire vágyik. És mélységesen megveti, aki koszos, aki rendetlen, igénytelen... akitől már akkor ragadunk, ha csak ránézünk... Folyamatos harc ez. És valójában gyakran csak a tisztaság látszatát próbáljuk kelteni és fenntartani, mert erre van erőnk. Ez olyan, mint amikor gyorsan a látható helyeken letöröljük, amit látunk, megigazítjuk a legláthatóbb dolgokat, kis illatfelhőt permetezünk szét és sorolhatnám. Lelkileg is törekszünk erre a „mintha” állapotra. Ha nem látszik nagyon, hogy milyen mélyen a szívünk, akkor nem baj. Tisztának tűnni elég, a többi meg úgyis Isten és a mi dolgunk. Ezen a mai istentiszteleten azonban megállít bennünket Jézus. Lélekben ott vagyunk mi is a Hegyi Beszédet hallgatók közt. Tanítványok közt, akik itták a Mester szavait és próbálták megérteni azt. Farizeusok közt, akik a rituális tisztaság legkülönbözőbb formáit tartották be és tudatosan építették és tartották fent... leginkább a tisztaság látszatát. Jézus ezen a mai napon leleplez minket, de ez a leleplezés felszabadító és bár fájdalmas is lehet, de az életet hozza a számunkra. Két egyszerű kérdés van ma velünk az Igénk kapcsán: Mit jelent tiszta szívűnek lenni? Mit jelent meglátni Istent?

I. Mit jelent tiszta szívűnek lenni?

I.1. Szív

A bibliai gondolkodásban a szív az ember teljes belső énjét jelenti. Nemcsak érzelmeket foglal magába, hanem gondolatokat, terveket, elhatározásokat és emlékeket is (2Sám 15:13, Mk 8:17, ApCsel 7:51). Az ember szíve a következőket jelentheti:

- Tudatos, értelmes és szabad személyiségünk forrását.
- Életünk döntő választásainak és változásainak a székhelyét.
- Isten titokzatos cselekvéseinek a színterét, azt a helyet, ahová elrejtjük Istennek azokat a szavait és tanácsait, amiket életünk vezérfonalául választunk (Zsolt 119:11, Zsid 8:10, Mt 12:34-35).

I.2. Kulturális kihívás

A legnagyobb kihívás a számunkra, hogy a mi kultúránkban masszívan jelen van az, hogy tiszták akarunk lenni lelki értelemben. Elsősorban nem erkölcsi értelemben... vagy csak relatív, szelektív módon, bizonyos erkölcsi kérdésekben. De, ami biztos, hogy szükségünk van spirituális megtisztulásra... úgy, ahogyan én szeretném – és addig, amíg én szeretném... A legtöbb vallás, spirituális gyakorlat ígéri is egyébként a megtisztulást. A tisztaság az ember mély vágya, s annak ígéretéért sok mindenre hajlandó. Vissza is lehet élni ezzel. Ha azonban az élő Isten megtisztít és formál, az nem úgy történik feltétlenül, ahogy én akarom! Van egy másik ütközés is ebben a kérdésben: a mi közegünkben a tiszta szív egyet jelent az őszinte szándékkal. Az a tiszta szívű, aki jót akar, akinek nincsenek hátsó szándékai, aki nem valamilyen megromlott állapotban van, aki nem ármánykodik, nem képmutató. Isten Igéje azonban azt mondja a számunkra, hogy a bűn miatt nem tiszta a szívünk Isten előtt. Ha Ő nem tisztítja meg, nem tud tisztává lenni. Nincs az a spirituális gyakorlat, aszkézis, emberi tett, ami által azzá lehetne. Ez az igazság: nem egy megsemmisítő narratíva, nem destruktív vallásos berögződés, nem egy elnyomó rendszer fogva tartó üzenete (ahogy némelyek gondolkoznak a keresztyénségről), hanem Isten Igéjének igazsága. A menekülés útja pedig egyedül abban van, hogy miénk lesz a bűnbocsánat, a megtisztulás, megtisztítás valósága. Ha ma lelepleződsz Isten előtt és meglátod, vagy csak sejtet, hogy nem tiszta a szíved, akkor nem kell úgy tenni, mintha rendben lenne minden, hanem jöhetsz hozzá úgy, ahogy vagy!

I.3. Tiszta szív

A tiszta szív vágya nem új keletű dolog. A rituális megtisztulás az Ószövetség emberének is fontos volt. Az ókori Izraelben, de Jézus korában is egyáltalán nem volt mindegy, mi a tiszta és tisztátalan, illetve, hogy hogyan tisztulhat meg az ember. Ennek az útja, az eszköze volt az áldozat, ami által az ember megtisztulhatott. Az ószövetségi kultusz kiüresedéséhez többek között az vezetett, hogy bár az áldozat bemutatása megtörtént, a szív valódi változása nem.

„De még most is így szól az Úr: Térjetek meg hozzám teljes szívvel, böjtölve, sírva és gyászolva! Szíveteket szaggassátok meg, ne a ruhátokat, úgy térjetek meg Istenetekhez, az Úrhoz! Mert kegyelmes és irgalmas ő, türelme hosszú, szeretete nagy, és visszavonhatja még a veszedelmet!” (Joel 2, 12-13)

A tiszta szív, a tisztaságra vágyás a zsolotrádicióban is megjelenik több helyen (Zsolt 51,8.12; Zsolt 73,1; Zsolt 24,3), de Jézus a farizeusokkal is konfrontálódik ennek kapcsán: kívülről tiszták vagytok, de belül nem – mondja nekik (ld. Lk 11, 39 és Mt 23, 25-28). De mit jelent a „tiszta szív”? Az eredeti kifejezése a szöveggörnyezetet, szóhasználatot tekintve a következő jelentésárnyalatokkal bír:

1. egyszívűség, azaz nincs benne meghasonlás (emberi kapcsolatokra nézve hűség, elkötelezett)
2. jelenti becsületet

3. leírja azt az állapotot, amikor nincs benne képmutatás, csalás, ravaszság, hátsó szándék
4. jelent valamit, ami hamisítatlan, idegen anyagoktól mentes (pl. fém)
5. hadseregre is használták: tiszta=nincs benne a sebesült, gyáva... = harcra kész, már nem harcképtelen hadsereg

A tiszta szív a Jézus által megtisztított, birtokba vett szívet jelenti, nem valamilyen emberi erkölcsi fölényt.

Egy írásmagyarázó így fogalmaz: „A hatodik boldogmondás kapcsán érdemes felfigyelnünk a sorrendiség fontosságára. Miért pont ez a hatodik? Isten az embert a hatodik napon teremtette, az ő képére és hasonlatosságára. Ezt az isteni képmást elhomályosította ugyan a bűn, de a kegyelem által a tiszta szívűeknél megtisztult. Az előző, ötödik boldogságmondás az irgalmasságról szól, mert anélkül nem lehet tiszta az emberi szív. Ám a tisztaszívűek nagyobb jutalmat kapnak, mint az irgalmasok. Ők ugyanis nemcsak a királyi udvar vendégei, de a királyi orcájának a szemlélői is.”

II. Mit jelent meglátni Istent?

Az ígérettel összekapcsolva így láthatjuk ezt a boldogmondást: a tiszta szívűek meglátják az Istent, azaz aki tiszta szívvel vágyik az Istennel való közösségre, attól Isten nem vonja meg önmagát.

II.1. Miért akarom/nem akarom meglátni Istent?

Egy középkori ember életének szervezettebb része volt a mennyek országával való foglalkozás, Istent meglátni, szemlélni, felismerni jóval természetesebb része volt az életnek. Ma ez kevésbé van jelen, bár a spirituális szomjúság és éhség nagy méreteket ölt körülöttünk. A valóságon túli dolgok iránt nagy a nyitottság, ez is hasonló igényként jelenik meg, mint a belső tisztaság és hitelesség. Felfedezek azonban ebben egy kontrolligényt és a megismerés kíváncsiságát: Isten érdekes, izgalmas lehet. Egy ideig. Jó lenne megérteni, megismerni és ha fontos, akkor jóban is lenni vele. Sosem lehet tudni, még jól is járhatunk ezzel. De ha már nem lesz érdekes, akkor majd nem akarom meglátni. Akkor egyszerűen túllépek rajta. Az is lehet, hogy válaszokat, magyarázatokat akarok Istentől, vagy épp azt, hogy bizonyítson, végre bizonyítsa minden kétséget kizáróan, hogy Ő létezik. Sokféle igény lehet bennünk és nem biztos, hogy Isten mindegyikre reagál, mindegyiket figyelembe veszi.

II.2. Miért nem tudom meglátni?

Az ember alapvető eltévedése, hogy azt hiszi, képes meglátni Istent. A tiéd és az enyém is. Keresztyénként Isten olyan lehet a számunkra, mint a kedvenc kirándulóhelyünk: tudjuk, hogy kell odajutni, mennyi erőt és időt igényel, nem megy arrébb a hely és odafent mindig ugyanaz a szép panoráma vár, mindig ugyanolyan jó ott megpihenni. A valóság azonban, hogy Isten nem ismerhető meg és nem számítható így ki: annyiban ismerhető meg, amennyiben kijelenti magát. Annyiban tudunk kapcsolódni Hozzá, amennyiben Ő engedi. És jó hír, hogy akarja és engedi, de nem mi irányítjuk. Istent meglátni a legnagyobb vágyunk és a legmélyebb igényünk, de egyszersmind a legfontosabb szükségünk is. Az Ő jelenlétében, mikor meglátjuk Őt, ott gyógyulhatunk, ott erősödünk és élhetjük meg a szeretettség és elfogadottság legteljesebb állapotát, Isten közelségét. És ebben az állapotban akadályoz, ha nem tiszta a szívünk – Igénk szerint. A tiszta szív, a megtisztulás tehát kulcsfontosságú, döntő jelentőségű, egyáltalán nem mindegy!

II.3. Bűnbánat és megújulás

De mit tehetünk akkor, hogyan léphetünk ebbe a kapcsolatba, hogyan tudjuk megtisztítani a szívünket?

Két lépést szeretnék most elétek tárni. Az egyik a bűn felismerése, megnevezése, megvallása. Ezt mondja Jézus az ember szívről: „Mert belülről, az ember szívéből jönnek elő a gonosz gondolatok, paráznaság, lopás, gyilkosság, házasságtörés, kapzsiság, gonoszság, csalás, kicsapongás, irigység, rágalmazás, gőg, esztelenség. Ezek a gonoszságok mind belülről jönnek, és teszik tisztátalanná az embert.” Mk 7, 21-23

Ez nem a másik ember. Ez te vagy és én. És ahogy János apostol mondja: „Ha azt mondjuk, hogy nincsen bűnünk, önmagunkat csaljuk meg, és nincs meg bennünk az igazság. Ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz ő: megbocsátja bűneinket, és megtisztít minket minden gonoszságtól.” 1Jn 1, 8-9

Mondjuk ki Isten előtt most, drága Testvéreim, mivel van tele a szívünk, mit ismerünk fel. Nem az önostorozás miatt, hanem mert ez az útja a megtisztulásnak Isten előtt. Az irigységet. A hazugságot. A lopást. A paráznaságot. A házasságtörést. A bosszút. A gyilkosságot. Az irgalmatlanságot. A képmutatást. A kicsinyességet.

A másik lépés, hogy kérem Isten bocsánatát és elfogadom az Ő kegyelmét. Isten azt ígéri, hogy:

„Új szívet adok nektek, és új lelket adok belétek: eltávolítom testetekből a kőszívet, és hússzívet adok nektek.” Ez 36,26
És azt is, hogy: „Nincsen azért most már semmiféle kárhóztató ítélet azok ellen, akik Krisztus Jézusban vannak, mert az élet Lelkének törvénye megszabadított téged Krisztus Jézusban a bűn és a halál törvényétől.” Róm 8, 1-2

Hisszük és valljuk, hogy ha Ő cselekszik, hív és újjáteremt itt és most. Hisszük, hogy Ő megtisztít és megláthatjuk Őt. Nem úgy, ahogy képzeljük, vagy elvárjuk. Hanem ahogy Ő jónak látja.

Láthatjuk Őt, azaz közösségünk lehet vele. És hisszük, hogy amit megláthatok, amit Ő mutat magából, annyi elég. Teljes látás pedig a színről-színre látásban lesz majd. Közeledjete hát Istenhez és közeledni fog hozzátok.

Ámen!

Thoma László